

Kjøbenhavnsposten.

Redigeret og udgiven af A. P. Liunge.

III^{te} Aarg.

Torsdag d. 23. Februar 1837.

Nr. 55.

Forsendes, ifolge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdommerne.

Commentar til Hr. Prof. P. Hjorts Artikel „Et farligt Misgreb af Folkebladets Udgivere“*).

Hr. Prof. P. Hjort har i Kjøbenhavnsposten Nr. 43, beriget vor Literatur med et comisk Digt i ubunden Stil, som uden Tvivl fortjener Publicums Opmærksomhed. Det er et Lejlighedsdigt, forfattet i Indledning af den for fort Tid siden udstedte Opfordring til Sammensud for Oprettelsen af et Nationalmuseum for Thorvaldsens Værker, og gaaer ud paa at parodiere de Indvendinger, som Prosa og blot Lyst til Modsigelse naturligvis ville komme frem med ved en Lejlighed som denne. Digteren har med saa megen Livlighed objekteret sig sin Gjenstand, at vi have hørt mange stikkelige Folk for Alvor at være overbeviste om, at han virkelig har uttalt sin egen individuelle Mening. Det er netop for disse svage Aanders Skyld, at det kan være nyttigt at give nogle oplysende Bemærkninger til bemeldte parodiske Digt.

I Indledningen underretter Forfatteren sin Læser om, at han har været 1½ Aar i Rom, at han 1818 selv har opfordret til et lignende Foretagende, samt at han overhovedet i mange Aar ved adskillige Småskrifter har vist sig som den, der var besjælet af en oprigtig Kjørighed til Konst og Poesi. Efter denne ifløeparodiske Indledning begynder nu det egentlige Poem, hvori Forf. synes at ville dadle Thorvaldsens „kridhvide nøgne Meneskefigurer“, uagtet han selv har været 1½ Aar i Rom, at ville bestride et Foretagende, uagtet han 1818 selv har anbefalet det, samt at ville vase, at han overhovedet ikke er besjælet af nogen op-

rigtig Kjørighed til Konst og Poesi, uagtet han ved sine Småskrifter har lagt dette for Dagen. Disse tilsyneladende Modsigelser mellem Indledningen og Digter selv bor netop lede os til at betragte dette sidste fra den rette Side, nemlig som et ironisk Poem, hvor ved Digteren paa en skjemtefuld Maade vil nedslaae alle Indvendinger mod Foretagendet og al Spot over Folkebladets Iver deraf. Digteren skildrer os en ægte Spidsborger med sin anseelige Mave, som han selv har betalt, og som derfor berettiger ham til med en vigtig Mine at give sin Skilling med i Lauget i vor af Almeinaand og Grundeierselvfoelse opfyldte Tid. Denne agtbare Mand, der for Resten har saamegen Lecture, at han endog veed at skjelne det „Nationale i ideel Forstand“ fra det „Folkelige“, betragter Sagen fra to Standpunkter, det statsøkonomiske og det philantropiske. Fra det første Standpunkt bemærker han, at det er meget urimeligt af Folkebladet, at det vil opfordre Folket til at give sine Penge ud til saadan Anstalter, som egentligt slet ikke kommer „Folket“ ved, og især, at det ved en saadan Lejlighed gebarer sig „demagogisk“*), hvilket han iovrigt gierne vilde give Bladet Lov til, hvis Talen var om et solid og ægte folkeligt Foretagende, saasom at bygge nye Tugthuse eller Centralfestninger. Som Philanthrop harmes han over, at Folkebladet vil udrive Folket af den lyksalige Naturtilstand, hvori det nu blunder saa godt, og han priser den Bonde, der høber sine Born nogle malede Billeder paa Markedet, i Stedet for at sende Pengene til Kjøbenhavn til Indkjøb af kridhyde nogle Menneskefigurer; (naar endda den store Mars havde Generalsepaulette og ordentlige Beenklæder paa saa fil det at være). Item priser han den dicerne Arbejdsmænd, der hellere pleier sin Sundhed ved en national og folkelig Skinke og en Glæske Godtøl end bidrager til at høbe en Sundhedsgudinde fra Rom,

*). Det bemærkes, at nærværende Artikel var indleveret til d. Bl., forinden Hr. Prof. Clausens „Tornedne Oplysninger“ ic. (Vide sidste Lördags-Nr.) udkom i Trykken.

*) Efter den næste Forklaring det samme som „folke (for) førende“ vide Dagen Nr. 36, Sp. 7.

"der dog Kun er lavet af et skøbeligt Menneske." I dette Træk parodieres just saa aldeles træffende disse adstädige, satte Folk, der altid økonomisere med deres Beundring for menneskelig Storhed, og som, naar de ellers Intet vide at udsette paa de store Maend, til sidst faste dem den Bebreidelse i Næsen, at de ere Mennesker. Der er en usorligelig comisk Effect i den Logik, som heri indeholdes: "at et skøbeligt Menneske kan naae en saa gigantisk Hoide, er endda ikke saa forunderligt; thi han er jo Kun et skøbeligt Menneske" Kun i eet Træk forekommer det os, at Spidsborgerens ellers vel vedligeholdte Charakter er bleven outreret: det nemlig, at han, som dog ellers agerer "dannet Mand", saa mageløs plunt misforstaer en Ittring i Folkebladet, som ethvert Barn maa kunne forstaae. (Folkebladets Sætning er omtrent af det Indhold: at den, der ikke vil bidrage til dette Værk, blot af Mangsel paa Interesse for aandelige Ting, han bor dog i det mindste gaae ganse ørligt tilværks og ikke lade som om Patriotisme eller Sparsommelighed var hans Bevæggrund, (Folkebladet Nr. 51 Pag. 204). Dette udtyder Spidsborgeren som et "Anathema over Talefriheden" (!!). Ved en saa uhyre Overdrivelse taber en Charakter al Menneskelighed og ophører at være en Gjenstand for digterisk Behandling. Dog vi ville ikke regne det saa noie med en enkelt Overdrivelse i et Værk, som iovrigt har vundet vor hele Beundring; og idet vi yttre det Haab, at det ikke er sidste Gang, Hr. Prof. P. Hjort optreder i denne Genre af Poesien, kunne vi ikke slutte mere passende end med Kritterens Ord til Poppe i St. Hans Aften-Spil:

"Forresten ønsker jeg Dem til Lykke;
Thi Digtet var min Salighed et Mesterstykke!"

1816.

Efterskrift.

Efterat jeg under 15de Februar havde tilstillet Hr. Prof. Heiberg ovenstaende Artikkel, med Anmodning om at optage den i "Københavns flyvende Post", modtog jeg den Dagen efter tilbage tilligemed følgende Brev:

København d. 15 Febr. 1837.

Højtære de!

"Endsköndt jeg nylig har yttret, at en Redacteur ikke behøver at give Grunde, naar han negter Optagelsen af en Artikkel, eller at i alt Fald hans Grunde, saafremt han indlader sig paa saadan, ikke bor ansæs for Andet end en Høflighed eller Formalitet, saa er jeg dog her i det Tilfælde at kunne angive den sande og oprigtige Grund, hvorfor jeg ikke kan ha ve den Forståelse at indrykke det mig tilsendte Stykke. Jeg finder nemlig, at Hr. Prof. Hjort har Net i selve Sagen. Thorvaldsen er national i Danmark, men populair er

han ikke; den største Deel af Folket har neppe hændt hans Navn, forend dette udbredtes ved de udsendte Indbydelsel til Bidrag. Men et Navn er intet for den, som ikke veed, hvad det betyder, og herom kan det danske Folk ikke vide stort, fordi Billedhuggerkonsten ikke er, og maaske aldrig bliver populair i Danmark. Uagtet derfor Oprettelsen af det projecterede Museum vistnok er en Nationalsag, er den dog ingenlunde en Folkesag. Men at opfordre Folket til at fremme et Unliggende, om hvis Verdi det ingen Forestilling har, er altid misligt. Det kan let blive det Samme, som at lede det til en falsk Begeistring, en hyklet Enthusiasme for Gjenstande, som det ikke forstaar, og ikke har Interesse for; men en saadan Disposition hos Folket vilde være beklageligere end Savnet af det for Resten saa onskelige Museum. Uagtet jeg altsaa, i Folge min Overbevisning, ikke kan optage Deres Artikkel, haaber jeg dog, at den vil blive trykt i et andet Blad; thi at det altid er godt, at de modsatte Synsmaader — naar de for Resten have nogen Gyldighed — komme til offentlig Kundskab, derom er jeg saa overthydet, at jeg ei engang vilde have noget derimod, om De ved samme Lejlighed offentliggjorde dette mit Brev og commenterede derover."

Erbodigst

J. L. Heiberg.

Teg kan ikke andet end takke Hr. Prof. Heiberg for hans Berevillighed til at meddele mig Grunden til hans Vægring ved at optage min Artikkel (en Høflighed, hvortil ogsaa efter min Menning, en Redacteur aldrig kan være forpligtet), men i Særdeleshed for den ved samme Lejlighed givne Tilladelse til at offentliggjøre hans Brev, hvilken jeg har anset det for min Pligt herved at benytte; thi naar det nu engang er Tilsædet, at der blandt dem, hvis Stemmer have vægt blandt den dannede Deel af Folket, findes Meninger, der "i selve Sagen" stemme overeens med Forfatterens af den ovenfor commenterede Artikkel i Københavnsposten Nr. 43, da er det naturligvis onskeligt, at disse Meninger træde offentligt frem med al den Autoritet, de kunne faae, da det er den eneste Maade, hvorpaa deres Gyldighed grundigen kan blive drostet. Det er imidlertid ikke Hensigten med disse Linier at gaae ind i en dyb Undersøgelse, men kun at give et Par korte Bemærkninger til nogle Ittringer i det ovenfor anførte Brev.

Idet Hr. Prof. Heiberg anerkjender Oprettelsen af et Thorvaldsen Museum for Nationalsag, uden at anerkjende den for Folkesag, synes han at gjøre den Forskel mellem disse to Begreber, at en Nationalsag er den Sag, der angaaer hele Folket; en Folkesag derimod kun en saadan Nationalsag, som

selv den mindre til at forstaae o det nu end er, nede og mindre dog indromme, at den navnlige den forskellige Folket ville int len blot var nen udtrykte Verdi af Thor en ringe Deel da det langt eneste af dem; der, hvorfra de Menning folkelig regne Enhver, Deel af Folket dreeland." Den kan man egent om hvad der p at denne Idee Massen af det selv den sindig get mere end uddød i vor hyrd om. De levende (som er sig den fla gjøre begribelig Danmarks Ha Danmark tileg kan ske derve og opbevarer endog indromm fulde Bethydni opfordres, mo funne bestyldc string", en "hy i denne Hense let Enthusiasm saakalde "dan hvorledes man ganse simpel for en Gjensta En saadan G Massen af F med Rette on paa en naturvi os, at et l man intet har ret vidste, hv

har neppe kendt
de udsendte Ind-
er intet for den,
herom kan det
ledhuggerkonsten
air i Danmark.
terede Museum
g ingenlunde en
l at fremme et
Forestilling har,
Samme, som
hyklet Enthusia-
staer, og ikke
disposition hos
net af det for-
ieg altsaa, i
age Deres Ar-
trykt i et an-
t de modsatte
e nogen Gyl-
derom er jeg
ve noget deri-
iggjorde dette
odigst
Heiberg.

Prof. Heiberg
nig Grunden
el (en Hof-
en Redacteur
shed for den
at offentlig-
det for min
engang er
immer have
findes Me-
s med For-
tikel i Kjø-
viis onfes-
em med al
den eneste
i kan blive
med disse
en kun at
Ittringer i
Oprettelsen
ionalsag,
s han at
r, at en
e Folket;
lsag, som

selv den mindre dannede Deel af Folket er i Stand til at forstaae og interessere sig for. Hvor vanskeligt det nu end er, at drage Grendsen mellem den dannede og mindre dannede Deel af Folket, maa man dog indromme, at der finder en real Forskjel Sted, og at den navnligen maa ytre sig ved denne Leilighed i den forskellige Maade, hvorpaa de forskellige Dele af Folket ville interessere sig for Sagen. Dersom nu Talen blot var om et Foretagende, hvorved Nationen udtrykte sin Anerkendelse af den konstneriske Verdi af Thorvaldsens Værker, da kunde vistnok kun en ringe Deel af det hele Folk faae Ret til at tale, da det langt overveiende Fleertal aldrig har seet et eneste af dem; men denne Sag har tillige andre Sider, hvorfra den kan vække almindelig, og efter min Menning folkelig Interesse. Til Folket maa man vel regne Enhver, der er i Stand til at føle sig selv som Deel af Folket : der har Ideen om „Folk“ og „Fædreland.“ Den, hos hvem denne Idee slet ikke findes, kan man egentligt slet ikke regne med, naar Talen er om hvad der passer for Folket, er „folkelig.“ Men at denne Idee altid har været temmelig levende hos Massen af det danske Folk, er en Paastand, hvori selv den sindigste historiske Betragtning vil finde meget mere end en patriotisk Fiction, og at den ikke er uddød i vor Tid, har vel vor nyeste Historie Vidnesbyrd om. Den, hos hvem denne Idee er nogenlunde levende (som en Idee godt kan være hos den, der ikke er sig den klart bevidst), ham vil det være let at gjøre begribeligt, at en berømt danske Mands Hæder er Danmarks Hæder, at den kun er det, for saa vidt Danmark tilegner sig den, og at dette på bedste Maade kan skee derved, at Danmark sætter sig i Besiddelse af og opbevarer han ypperste Værker. Men om vi nu endog indromme, at Massen af Folket ikke fatter den fulde Betydning af det Værk, til hvis Fremme den opfordres, mon denne Opfordring da virkelig skulde kunne beskyldes for at lede Folket til en „falsk Begeistring“, en „hyklet Enthusiasme“? Jeg troer, at Faren i denne Henseende er saa meget mindre, som en „hyklet Enthusiasme“ uden Twivl alene kan findes i de saakaldte „dannede Stænder“; jeg begriber aldeles ikke, hvorledes man skulde kunne bevæge en Bonde eller en ganske simpel Almuesmand til at anstille sig begeistret for en Gjenstand, hvormod han ingen Forestilling havde. En saadan Enthusiasme har heller Ingen forlangt af Massen af Folket; kun saa megen Interesse kan man med Rette ønske at vække hos enhver Stand, som den paa en naturlig Maade kan nære for Sagen. Tænke vi os, at et Universitet skulde oprettes i et Land, hvor man intet havde haft før, og at Folket altsaa ikke ret vidste, hvad en saadan Anstalt vilde sige; da vilde

man vistnok intet Sieblik betænke sig paa at opfordre Folkets Bistand, hvis den var nødvendig. En Preest eller Godstier vilde da maafee tale saaledes til sine Bonder: „Vi behøve Eders Hjælp til at oprette en Læreanstalt, hvis Vigtighed I vel ikke ere i Stand til at forstaae, men som desvagt vil være af uberegnet Gavn for Eders Fædreland, Eders Østerkommere, ja maafee endog hos Mange af Eder selv; thi om Eders egen Stand end ikke umiddelbart vil kunne drage Nutte deraf, saa vil den dog have en stor og velgjærende Indflydelse paa at danne dem, der ere bestemte til Eders Lærere og Foresatte, og at dette ikke kan blive uden gode Frugter for Eder selv, ville I let indsee.“ En saadan Opfordring kunde vistnok ikke i mindste Maade siges at være enten beregnet paa eller skillet til at vække en usand Stemning hos Folket, og omtrent en saadan er det man vil henvende til Folket i denne Sag.

1816.

Finantsforsatningen.

II.

Da Underbalancen i 1835 var 1,500,000 Rbd., og i de følgende Mar vil blive 1,100,000 Rbd. da et saa stort Beløb ikke strax kan indvindes ved Besparelser, da Summen heller ikke kan erholdes ved Realisation af Activerne og de specielle Fonds, da ingen nye Skatter bør paalægges, saa slutter Herr n & m., at der intet andet Middel gives, end ved Siden af Besparelserne at optage et nyt Laan paa 25 Millioner Rbd., og da vil om 23 Mar Statsgjelden være formindsket med næsten 6 Millioner, og Overfuddet, foruden de stipulerede Afdrag paa Laanene, 280,000 Rbd. aarligt.

Men — en anden Forsatter *) har tidligere i d. Bl. uimodsagt oplyst, at Finanterne have i de sidste 15 Mar havt en aarlig Underbalance af circa 1,400,000 Rbd.; Hs. Majestæt har flere Gange ved Lovbud yttret sin bestemte Willie, at Udgifterne skulle bringes i Ligevægt med Indtægterne; det er ikke kommet til offentlig Kundskab, at betydelige Besparelser af Finanterne ere foretagne, er det da antageligt, at Finanterne have saa megen Tillid hos Folket, at det vil være tilstrekkeligt, naar de sige: „vi kunne ikke

*) Vi ere anmodede om at bemærke, at den sidste Afbetalning fra Norge er angivet til 6,300,000, i Stedet for 4,200,000, hvorved den aarlige Underbalance bliver i de sidste 15 Mar henimod 1,400,000 Rbd., i Stedet for 1,500,000 Rbd.